

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
pentru controlul constituționalității unor prevederi din
Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995
și Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență
medicală nr.1585-XIII din 27 februarie 1998

Nr.28 din 14.12.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.241/29 din 27.12.2004

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte
Alina IANUCENCO - judecător
Mircea IUGA - judecător
Dumitru PULBERE - judecător-raportor
Elena SAFALERU - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Maia Țurcan, deputatului în Parlament Iulian Glavan, autorul sesizării, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Mîțu, prim-vice ministrului sănătății Gheorghe Țurcan, reprezentantul Parlamentului, conducîndu-se după art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995 și din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr.1585-XIII din 27 februarie 1998.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Iulian Glavan, depusă la 19 iulie 2004, în conformitate cu art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 3 august 2004 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, Procuraturii Generale, Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei, Universității de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", Centrului pentru Drepturile Omului, Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului, Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului, Ligii medicilor din Republica Moldova, Asociației demnității umane din Republica Moldova, Asociației medicilor privați din Republica Moldova.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de participanții la ședință, Curtea Constituțională

a constatat:

1. Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995*, din care se contestă art.2 lit.i), și Legea nr.1585-XIII "Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală" din 27 februarie 1998**, din care se contestă art.11 alin.(1) lit.a), stabilesc structura sistemului de sănătate și mijloacele de asistență medicală a cetățenilor, inclusiv prin sistemul de asigurare obligatorie.

* M.O., 1995, nr.34, art.373.

** M.O., 1998, nr.38-39, art.280.

Art.2 lit.i) din Legea ocrotirii sănătății prevede libertatea pacientului de a alege medicul de familie și instituția medicală primară.

Art.11 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală stipulează că persoana asigurată are dreptul să aleagă instituția medicală primară și medicul de profil general.

În sesizare se susține că prevederile enunțate limitează voința opțională a pacientului și pentru acest motiv contravin dispozițiilor art.1 alin.(3), art.8 alin.(1), art.36 alin.(1) și art.54 alin.(2) din Constituție, precum și art.12 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

Autorul sesizării observă că dreptul la ocrotirea sănătății, garantat de art.36 alin.(1) din Constituție, presupune libertatea alegerii medicului și a instituției prestatoare de servicii medicale, enunțată expres de art.25 alin.(1) din Legea ocrotirii sănătății.

2. Raportînd dispozițiile legale contestate la normele constituționale, la legislația internă în domeniu și la actele internaționale, Curtea relevă că într-un stat democratic de drept protejarea și promovarea drepturilor și libertăților omului, printre care se înscrie dreptul la ocrotirea sănătății, constituie un principiu fundamental, un deziderat suprem.

Propunîndu-și edificarea statului de drept, Republica Moldova a aderat la principalele instrumente internaționale: Declarația Universală a Drepturilor Omului*, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice**, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale***.

* Tratatе internaționale, vol.I, pag.11.

** Idem, pag.30.

*** Idem, pag.18.

Potrivit art.4 și art.8 din Legea Supremă, Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

De menționat că art.36 din Constituție, care garantează dreptul la ocrotirea sănătății, valorifică prevederile actelor internaționale în materie.

Astfel, potrivit art.25 § 1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, ratificat prin Hotărîrea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990*, recunoaște în art.9 dreptul pe care îl are orice persoană la asigurări sociale, iar prin art.12 obligă statul să adopte măsuri în vederea asigurării depline a dreptului persoanei de a se bucura de cea mai bună sănătate fizică și mintală pe care o poate atinge.

* Veștile, 1990, nr.8, art.214.

Pactul enunță obligațiile statelor-părți, inclusiv crearea de condiții care să asigure tuturor acordarea de servicii medicale și ajutor medical în caz de boală.

Din prevederile citate rezultă că exercițiul dreptului persoanei la

ocrotirea sănătății este condiționat de capacitatea statului de a crea condițiile materiale și formale necesare.

Art.36 alin.(3) din Constituție prevede că structura sistemului național de ocrotire a sănătății și mijloacele de protecție a sănătății fizice și mintale a persoanei se stabilesc potrivit legii organice.

Legea organică în domeniu este Legea ocrotirii sănătății, care, în art.2, enunță principiile fundamentale ale sistemului de ocrotire a sănătății, inclusiv libertatea pacientului de a alege medicul de familie și instituția medicală primară (lit.i).

Dreptul la ocrotirea sănătății, garantat de art.36 alin.(1) din Constituție, este dezvoltat în art.25 din Legea ocrotirii sănătății, care stipulează că cetățenii Republicii Moldova au dreptul la libera alegere a medicului și a formei de asistență medicală și să solicite asistență medicală instituțiilor medico-sanitare cu orice tip de proprietate și formă de organizare juridică, atât din țară, cât și din străinătate, în conformitate cu tratatele și acordurile internaționale, la care Republica Moldova este parte (alin.(1) și alin.(3)).

Curtea relevă că art.2 lit.i) din Legea ocrotirii sănătății și art.11 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, contestate în sesizare, nu contrazic dispozițiile art.25 precitat, deoarece enunțând dreptul persoanei de a alege medicul de familie și instituția medicală primară, ele nu restricționează solicitarea asistenței altor medici sau altor instituții medicale. Curtea apreciază că aceste dispoziții legale învederează un caracter net permisiv. Prin dispozițiile contestate statul nu limitează dreptul persoanei la libera alegere a medicului și a instituției de asistență medicală și nu creează premise pentru îngrădirea acestui drept.

Dreptul persoanei la asistență medicală include dreptul de a alege sau de a schimba medicul și instituția medico-sanitară, precum și dreptul de a primi asistență adecvată și de calitate.

Potrivit cadrului legal, dreptul la ocrotirea sănătății, fiind unul dintre drepturile fundamentale ale omului, este asigurat prin păstrarea fondului genetic al țării, prin crearea condițiilor de viață și de muncă, prin garantarea unei asistențe medicale calificate, acordate în corespundere cu exigențele medicinei moderne, precum și prin apărarea juridică împotriva prejudiciilor cauzate sănătății.

Ocrotirea sănătății populației Republicii Moldova constituie un domeniu de importanță vitală și de interes public deosebit, care obligă statul să ia măsuri pentru asigurarea viabilității, modernizării și dezvoltării lui.

Răspunderea pentru garantarea dreptului cetățenilor la ocrotirea sănătății, în ultimă instanță, revine statului. Anume statul, prin intermediul autorităților sale publice, stabilește și asigură acordarea unui minim gratuit de asistență medicală.

Prin Legea ocrotirii sănătății și Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală statul urmărește realizarea strategiilor de bază ale dezvoltării sistemului de sănătate în Republica Moldova, potrivit cărora fiecare cetățean are dreptul să primească îngrijiri de sănătate calitative și oportune, inclusiv preventive, și care încurajează persoana la libera alegere a medicului și a instituției medico-sanitare.

Având în vedere aceste enunțuri, Curtea Constituțională apreciază dispozițiile contestate ca fiind în concordanță cu art.4, art.8, art.36 alin.(1), art.54 alin.(2) din Constituție, cu prevederile Declarației Universale a Drepturilor Omului, art.12 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, iar argumentele invocate de autorul sesizării ca fiind nefondate.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție,

art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.61 și art.62
lit.a) din Codul jurisdicției constituționale,
Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Recunoaște constituționale:

- art.2 lit.i) din Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28
martie 1995;

- art.11 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la asigurarea
obligatorie de asistență medicală nr.1585-XIII din 27 februarie 1998.

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei
căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în
"Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președintele
Curții Constituționale

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 14 decembrie 2004.
Nr.28.